

BOTVIDI, JOHANNES
PRYTZ, ANDREAS JOHANNIS
REUSNER

**Theses de qvæstione, utrum Muschovitæ
sint Christiani? Jussu s. r. m. Sveciæ etc.
ad publicam disputationem in academia
Ubsaliensi propositæ, a Iohanne Botvidi ...
respondente m. Andrea Iohannis Prytz**

Holmiæ, prælo Reusneriano. Anno M. DC. XX.
1620

EOD – Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 10 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400-till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
- Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
- Skriv ut enstaka sidor eller hela boken.
- *Sök:* Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
- *Klipp & klistra:* Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

- Villkoren på svenska: <http://books2ebooks.eu/odm/html/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 30 bibliotek från 12 europeiska länder denna service. Mer information finns tillgängliga via <http://books2ebooks.eu> alla boken.

- <http://search.books2ebooks.eu/>

1600 talit

F1700

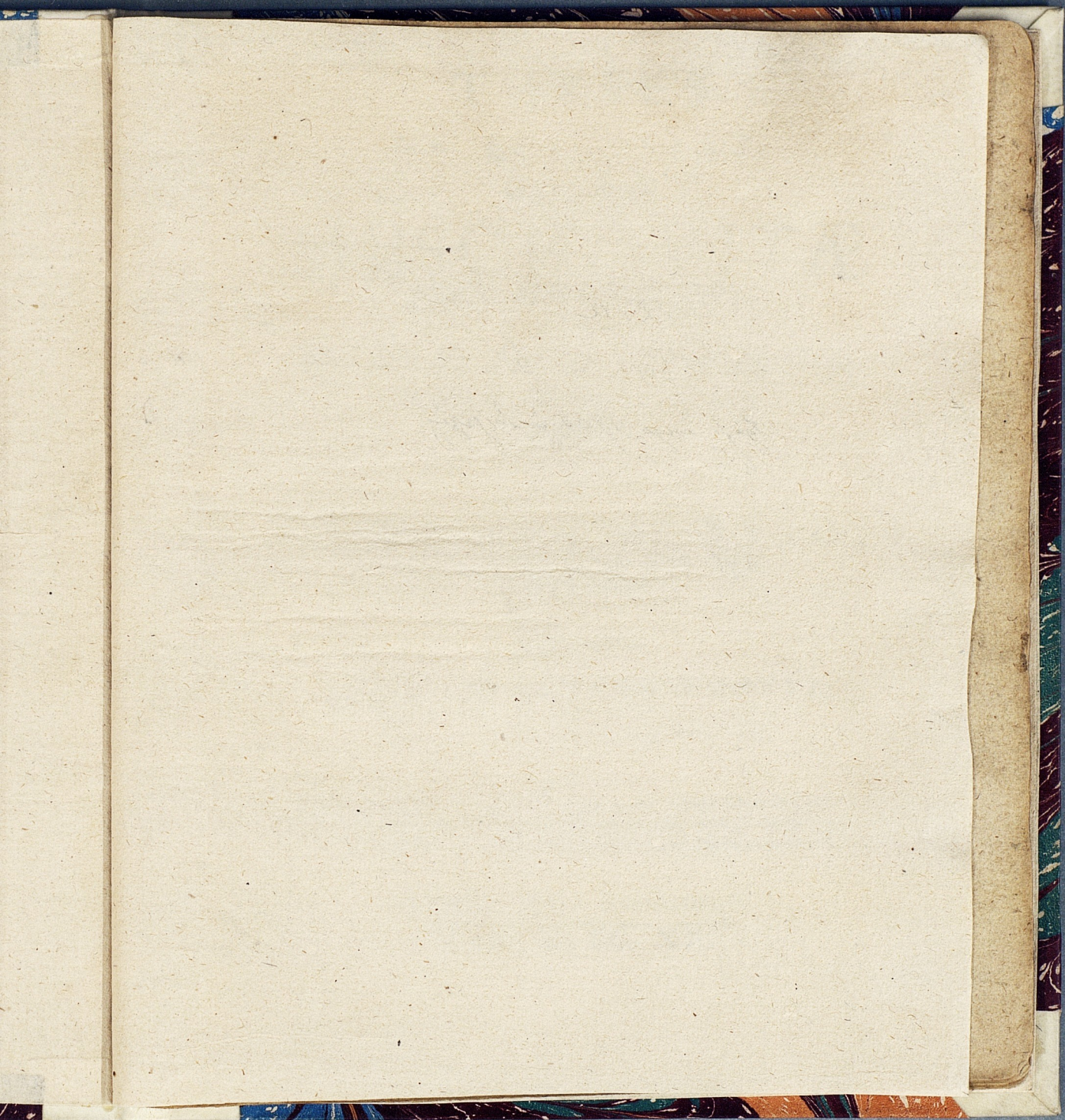
Feol

219

allm

Kungl. Biblioteket
STOCKHOLM

fina band dets.

ex. a.

annat tryck än b.

Utgafs ånyo 1705 i Leipzig.

2. 223

THESES
DE QUESTIONE,
UTRUM
MUSCHOVITÆ
SINT CHRISTIANI?

*Jussu S. R. M. Sveciæ etc. ad publicam disputa-
tionem in Academiâ Upsaliensi
propositæ,*

à
IOHANNÉ BOTVIDI
GOTHO, S.S. Theol. D. & Regis
Concionatore:

Respondente

M. ANDREA IOHANNIS PRYTZ.

Frid. Kal. April. in Auditorio magno horâ 6. mat.

Malach. i. v. ii.

*Ab ortu Solis usq. ad occasum ejus, magnum erit nomen meum in genti-
bus, & in omni loco suffimentum afferetur nomini meo & munus pu-
rum: quia magnum nomen meum in gentibus erit, ait Iehova exercituum.*

Holmiæ, Prælo Reufneriano.

ANNO M. DC. XX.

SERENISSIMO ET POTENTIS-
SIMO PRINCIPI AC DOMINO.

DOMINO
GUSTAVO ADOLPHO,
Svecorum, Gothorum Wandalorum etc. Regi;
Magno Duci Finlandiæ, Duci Estoniæ & Careliæ,
Domino Ingermanniæ.

*Gratiam & pacem à DEO Patre per Iesum
Christum Dominum nostrum.*

Non ita pridem, serenissime REX, Domine clementissime, iussit R. V. M. ut theses de utili illa quæstione licet inusitata, utrum Muschovitiæ sint Christiani? more scholastico componerem, easq; in Academiâ Upsaliensi, Dominis Professoribus, viris omni scientiæ laude ornatissimis, publicè discutendas offerrem: addita hac animi declaratione clementissima, velle nempe R. V. M. simul adesse, & decisionem audire. Etsi autem id in principio, quoniam & linguæ Muschovitiæ notitiâ, & historiarum Rhutenicarum copiâ destitutus fui, arduum ac difficile mihi videbatur: id tamen in me suscepti, ac potius volui aliqua laboris gravitate premi, quam rem tam præclaram, è manibus, præ animi timiditate abijcere: præsertim, quia intellexi R. V. M. propositum, in vera istius quæstionis explicatione, cum Ecclesiæ Christianæ emolumento, ac æternæ laudis apud posteros memoriâ

conjunctum esse. Quoniam itaq; Rex potentissime,
ad optatam metam linguâ Rhutenica pervenire mihi
non licuit: varios coactus sum gentis istius Scripto-
res Latinos conquirere. Ac ubi eorum benè magnam
partem evolui, deprehendebam pleraq; quæ ad pro-
positum nostrum faciunt, ab illis annotata fuisse. Ea
igitur ordinis melioris gratia, ad certas classes revo-
cavi, & alia ad religionis Muschoviticæ originem,
alia ad libros sacros, alia ad fidei articulos, alia ad
Ecclesiæ regimen, alia deniq; ad cultum divinum re-
duxi, indeq; hæcè quinquaginta theses construxi:
in spem bonam adductus, Muschovitas esse Chri-
stianos: cum ea quæ in istis quinq; classibus dicun-
tur, non possunt nisi de Christianis, commodè dici.
Hoc quidquid est, R. V. M. demissè humiliterq; of-
fero, dico, confesco. Quod si quid expectatione
minus R. V. M. invenerit, id in meliorem partem,
pro solita regia benevolentia accipere velit. Com-
mendo R. V. M. divinæ bonitati & clementiæ: ea
R. V. M. largam & perennem benedictionem, toto
vitæ curriculo cœlitus demittat, per Iesum Christum
Dominum nostrum. Amen.

R. V. M.

subjectissimus

Johannes Borvidi.

Thesis

Thesis I,
DE QUÆSTIONE,
UTRUM
MUSCHOVITÆ SINT
CHRISTIANI?

Uoniam hîc de quaestione, nostro se-
culo ferè inusitata, nobis sermo erit:
an videlicet Muschovitæ sint
Christiani? opera pretium est, in
principio, ejus rei causam afferre,
ne quid contra illud Pauli, 2. Tim.

2. 23. *μωεγὶς καὶ ἀπέδωκες ἑνὶ θεῷ τὸ πνεῦμα, εἰδὼς ὅτι οὐκ ἔστι μαχάριος,*
factum videatur. Fieri enim potest, ut Muschovitæ
plurimi (sicut humanarum rerum sors est) vel in ca-
pitivitate eant, vel etiam vicinos Reges Christianos,
jure belli Dominos agnoscant. Itaq; Reges illi, sicut
veri sunt utriusq; tabulæ custodes ac Ecclesia nutri-
cij: Ita quoq; curam salutis eorum suscipere debent.
Qua si procuranda est, ab informatione catechetica, &
lavacro regenerationis, initium fieri debet. Jam ve-
rò si planum fuerit, eos esse Christianos rite baptizatos;
tantum in agnita veritate confirmandi sunt, deq;

A

huma-

humanarum traditionum superstitione erudiendi, sine iteratione baptismi: nisi quis Anabaptistarum errorem sequi voluerit.

II.

Sit ergo hac quaestio, dicta de causa, futura disquisitionis materia: an Muschovitae sint Christiani? per Muschovitas intelligo populos, Magno Duci Muschovitarum antiquitus subjectos: per Christianos eos homines, qui sunt in Ecclesia Christi.

III.

Hujus affirmativam, duabus conclusionibus perspicuam facere conabimur, ostendentes primò, religionem Christianam in Muschoviam, aliquando fuisse introductam: deinde eandem in hodiernum diem usq̄, ibidem conservatam esse. Utramq̄ ita informabimus, ut ea etiam, quae vel explanationis, vel correctionis, vel etiam refutationis gratia sunt necessaria, non intermissa videantur.

IV.

Quamvis autem prior conclusio, inde inferri queat, quod Evangelium Jesu Christi, & debuit in omni gente, atq̄ ita consequenter Muschovitica predicari. Psal: 19. v. 4. & 5. Marc: 16. v. 15. & 16. & facile potuit in Muschoviam propagari: quia eò ex Iudea, terra mariq̄, satis facilis est transitus: hac tamen suo loco relinquenda, & ad ea quae de religione Muscho-

Muschorvitica, à bonis auctoribus, in commentarios
relata sunt, properandum esse existimamus.

V.

Scribunt itaq; terram *Russia*, à *S. Andreâ B.*
Apostoli Petri fratre, esse baptizatam & benedi-
ctam, quem *Muschorvitici* annales ex *Graciâ* per
Pontum Euxinum, ad ostia *Boristeni*, indeq; in *Chio-*
viam ac *Novogardiam* magnam venisse affirmant.
Ut habetur in *Opere de varijs rerum Muschorvitica-*
rum Auctoribus pag. 20. 133. 172. & 256.

VI.

Sed dicat aliquis, istam narrationem fabulam
esse: quia in eodem *Opere*, *Paulus Iovius* p. 126. re-
fert, ante quingentos annos, *Muschorvitas* gentiliū
DEOS coluisse! quoniam verò, neq; testimonia,
neq; rationes ulla affert, meritò annales *Muschorvi-*
ticos, nuda *Iovij* relationi præferimus. Et si maxime,
quod de *S. Andreâ* dicitur, fabulam esse constaret:
eatenus tamen ad propositum nostrum faceret, qua-
tenus *Muschorvitas* *Christi* doctrina, non in univer-
sum ignaros esse, vel fuisse demonstrat.

VII.

Deinde si *Muschorvita* post *Apostolorum* tempo-
ra, ut in alijs quoq; gentibus sæpe evenit, ad solitos ido-
latriæ veteris errores redierunt: non tamen jam
erunt à *Christianorum* albo expungendi. asserit enim

Zonaras, Anno partæ salutis 870, vel circiter, ante
Wolodimiri tempora, Muschovitis à Basilio Rege
Constantinopolitano Episcopum missum, cuius operâ
ad religionem adducti fuerunt. Addit illos non
potuisse permoveri, ni miraculum cernerent: Episco-
pum itaq; postquam preces aliquot recitasset, Evange-
liorum codicem in ignem projecisse, eumq; illasum per-
mansisse. Hoc miraculo adductos, ut Christi do-
gmata pro veris haberent, ijsq; se addicerent. Ut est
in Genealogiâ Magni Ducis Muschovitarum, in
principio prænominati Operis.

VIII.

Postea circa annum Domini 968, profecta est
Olha, civis Pleschoviensis filia, uxor Igoris Magni
Ducis Muschovitarum in Graciam, baptismumq;
sub Rege Johanne Constantinopolitano suscepit, muta-
toq; nomine Helena dicta est. Hæc religionem Chri-
stianam in Muschoviâ longè lateq; propagavit.
Ideoq; etiam Muschovita eam Soli æquiparant. Si-
cut enim inquiunt, Sol ipsum mundum illuminat: ita
ipsa Russiam fide Christi illustravit. Ut est in præno-
minata Genealogiâ, & paulo post in eodem Opere p. 3.

IX.

Hanc Olham vel Helenam anno ferè 980, se-
quebatur ex filio Stoflao vel Svatoflao nepos Wolo-
dimirus, totius Russiæ Monarcha, qui matrimonio

CUM

cum Annâ, sorore Basilij & Constantini, Regum Constantinopolitanorum contracto, salutaribaptismatis fonte tinctus est, & Christianam religionem cum Ecclesiâ Græcâ ritibus seu ceremonijs suscepit, mutaq; nomine Basilius est dictus. Ab eo tempore Russia in fide Christi permansit. Ut est in eâdem Geneal: & eodem Oper: p. 5. 126 & 171.

X.

Quæ omnia conclusionem priorem evidenter comprobant: Religionem videlicet Christianam, aliquando in Muschoviam fuisse introductam. Consequens est, ut ostendamus eandem in hodiernum usq; diem ibidem conservatam esse.

XI.

Quod ut planum perspicuumq; fiat, videndum est primò, quos sacros libros linguâ literisq; habeant Illyricis: deinde quos religionis articulos: præterea quale Ecclesiæ regimen: ultimò qualem cultum divinum. Quod si in his, cum Orbe Christiano magna ex parte faciunt, causa nulla est, cur eos extra Ecclesiæ limites positos esse velimus.

XII.

Illyricam voco linguam, quæ Sclavis, Croatis, Bohemis, Dalmatis, Polonis, Lithvanis, Russis, Muschovitis alijsq; populis est communis. In Oper: p. 1. Ea q; omnium latissima perhibetur: nam Con-

stantinopoli Ottomanorum in aulâ familiaris est: & nuper in Ægypto apud Memphiticum Sulthanum, atq; Equites Mamaluchos, haud ingratis auribus audiebatur. In eodem Oper. p. 128.

XIII.

Hac linguâ sed dialecto propria, totam sacram Scripturam typis expressam habent. p. 152. & 256. Eandem plurimi faciunt, sacro loco semper reponunt, & summa cum reverentiâ quoties opus est, in manus sumunt. p. 29. & 172.

XIV.

Deinde sunt, qui plerosq; Græcos Patres in linguam Sclavicam, partim à Methodio & Constantino. p. 351. partim à D. Hieronymo & Cyrillo traductos asserunt. p. 128. Sed Muschorvite dogmata præcipuè sequuntur Basilij Magni, Gregorij Nazianzeni & Johannis Chrysostomi, quem Sloto usti, id est, os aureum appellant. p. 31. & 173. Eorumq; homilias propria linguâ ad populum pronunciant, ut infra thesi 45. docebitur.

XV.

Adhæc usitata symbola, primasq; septem Synodos generales agnoscunt, in quibus fidem orthodoxar. & Christianam, dicunt institutam fuisse ac prorsus confirmatam: ita ut Sapientia DEI in illis tanquam septem columnis sibi domum ædificaverit. Reliquas

quas omnes reiiciunt. dicunt enim in septimo generali Concilio conclusum esse, ut ea quæ in præcedentibus constituta ac determinata erant, in posterum quoque rata ac perpetua essent: nec unquam cuiquam licere, aliud Concilium indicere, sub poenâ anathematis. p. 22. § 173.

XVI.

Precipue verò ea quæ in prima Nicænâ Synodo conclusa, ac à Basilio Magno, & sancto Chrysostomo tradita, & predicata fuerunt, tam sancta, tam firma tam sincera esse affirmant, ut ab illis hæctenus nunquam licuerit transverso digito ut ajunt, recedere cuiquam: sicut neque à Christi Evangelio.

XVII.

Ultimo loco illud quoque addendum est, quod præter annales Patrios, etiam Alexandri Magni, Romanorumque Cesarum, itemque M. Antonij & Cleopatrae memoriam habeant ijsdem literis commendatam. Unde facile perspicitur prudentiam eorum politicam in rebus gerendis non soli naturali solertia: Sed etiam talium historiarum cognitioni acceptam referendam esse. p. 128.

XVIII.

Sequitur ut de fidei articulis, secundo loco agamus: de quibus Muschovita cum Græcis opinionem communem alunt. p. 256. Primò unum **DEVM**

in Trinitate & Trinitatem in unitate venerantur p.
256. praeclareq; sentiunt, eum peccati causam non esse:
sed perennem potius perpetuumq; omnium bonorum
fontem p. 257.

XIX.

Hic dicat aliquis, Muschovitas & Gracos in
hoc articulo pariter errare: quia Spiritum sanctum non
à Patre & Filio, sed à Patre per Filium procedere asse-
verant. Verum ea controversia in conventu Flo-
rentino, circa annum Christi 1436. magna partium
contentione agitata eum exitum habuit, ut pertinacia
Gracorum in sermone potius, quam sensu castiganda
videretur: cum Graci Antislites, evidentissimis con-
victi rationibus, Spiritum sanctum à Patre & Filio pro-
cedere faterentur. Unde colligitur prudentiores Mus-
schovitas, aliosq; pios in Oriente, qui quondam Grae-
cam Ecclesiam sequuti sunt, ea in remitiis sentire
quam loqui. Sed de his in examine copiosius.

XX.

Porro, quod Spiritus sanctus, à Patre & Filio pro-
cedat, non solum Scriptura, sed etiam sanctorum Pa-
trum tam Gracorum, quam Latinorum testimonijs;
ubi opus fuerit, luculente probari potest. Procedit au-
tem ab utroq; velut ex uno fonte essentiali: ut enim
Pater & Filius sunt unum essentialia: sic in producendo
uno eodemq; Spiritu consubstantiali, sunt unum es-
sentiale

sentiale principium, & subessentia ratione, unum omnino inspirando $\sigma\upsilon\upsilon\delta\upsilon\alpha\lambda\acute{o}\mu\upsilon\sigma\upsilon\upsilon$: ita tamen, ut Pater habeat illam facultatem spirativam à se, Filius per ineffabilem generationem accipiat.

XXI.

Deinde sacram Scripturam maxima veneratione prosequuntur. p. 140. § 172. Quod autem omnes libros pontificio more, ut quidam volunt p. 140. pari pietatis affectu suscipiant, dubium esse potest. constat enim ex prologo Galeato Hieronymi & Eusebij Casareæ Palestinæ Episcopi Hist. Eccles. lib. 3. cap. 3. § 25. veterem in Oriente Ecclesiam, quam Muschovita sequuntur, aliter sensisse. p. 126. § 256. Sed ut ut est, nunquam possunt libri sacri utriusq; testamenti, sine incredibile veritatis jacturâ, sublato canonico- rum & Apocryphorum discrimine, in unum quasi chaos confundi.

XXII.

3. Decem præcepta eadem auctoritate tenent, quæ Mosis primò tradita sunt, quasi nunquam intermori- tura, certi per verbum Christi, quod venerit, ut imple- ret legem, minimè ut solveret. p. 140.

XXIII.

4. Originalem labem nobiscum vehementissimè de- plorant, naturam hominis extremè corruptam asse- rentes; ita ut in locum imaginis Dei, sanctitatis, ve-

raque justitia, nunc contemptum numinis, injustitiam impietatemque successisse opinentur. Aiunt non esse in carne nostra bonum, omnesque homines in tenebris, et densa ignorationum nocte sepultos, violare mandata Dei; et ex pravo corde, tanquam ex perenni fonte, omnium malorum rivulos descendere. p. 256.

XXIV.

5. Fidem salutis fundamentum ponunt, sed vivam fidem et eam, qua à bonis operibus testimonium habet. Ideo fieri non posse putant, ut quis bonorum operum excellentiam destitutus Deo jungatur et vivat. p. 256.

XXV.

6. Quoniam peccata in omnibus hominibus predominantur, verè solideque coram Deo et homine agnoscenda, et virtutes viris contrarias exercendas esse docent. p. 256. Et quamvis ex vulgo nonnulli affirmant, confessionem ad Dominos pertinere: sibi autem in Deum Patrem et Filium ejus Iesum Christum, et Spiritum sanctum simpliciter credere (sicut ubi vis gentium agrestes animi garrere solent) satis esse: non tamen eis licere in eà re quod libet, certum est. quia omnes confessionem ex præscripto habent, ut sub poenâ exclusionis, in paschate confiteantur. p. 29. 138. et 176.

XXVI.

7. Baptismum pro sacramento primo adeoque præcipuo

cipuo ducunt: quapropter hoc, si quisquam neglexerit
deriseritq; mortis poenā affigitur. Baptizant in no-
mine Patris & Filij & Spiritus sancti. p. 136. Infan-
tes baptizant, quia inquirunt, peccato originis conta-
minati sunt: itaq; necesse est, ut in luminis auras edi-
ti, statim Christo offerantur, & baptizentur. p. 256.
Perhibent aliqui, baptizandi muneri, quacunq; neces-
sitas inciderit, neminem hominum sufficere, nisi Sacer-
dos extiterit. p. 136. Sed primus canon Iohannis Me-
tropolitæ eorum dicti propheta, iubet quoq; pueros in ne-
cessitate absq; Sacerdote baptizari. p. 24.

XXVII.

Quoniam autem questio nostra, in hoc articulo to-
ta sita est, ut cum eo stetq; cadatq;: necesse est hinc ali-
quid de veritate baptismi apud Muscovitas agamus.
nam si constiterit, illos verum habere baptismum, pla-
num quoq; erit eos esse Christianos: cum baptismus ve-
rus sit in universo orbe, janua Ecclesiæ Christi.

XXVIII.

Jam quatuor sunt precipue, quæ baptismum apud
Muscovitas labefactare videntur. Primum, quod
eum in tertia personâ conferunt, V. G. Baptizetur
servus Christi, in nomine Patris & Filij & Spiritus
sancti. Secundum, est error de processione Spiritus
sancti, & consequenter in formâ baptismi. Tertium,
corporis totius quam exactè requirunt immersio. Quar-

tum, ceremoniarum variarum tanta copia, ut nescias
cui rei ipsam regenerationis efficaciam attribuant.

XXIX.

Respondetur ad primum. Non multum interest,
sive quis dicat: Ego te baptizo, in nomine Patris &
Filij, & Spiritus sancti. Sive: Baptizetur talis ser-
vus Iesu Christi, in nomine Patris & Filij & Spiritus
sancti. Sive: Baptizetur manibus meis talis, in no-
mine Patris & Filij & Spiritus sancti. Sed interim
verum perficitur baptismus: quia tota Trinitas, à qua
virtutem habet baptismus & efficaciam omnem, se-
cundum institutionem Christi, Matt. 28. 19. sincere
exprimitur. p. 136. Sacerdos autem, sive in prima, si-
ve tertia personâ institutionis verba pronunciet, non er-
rar: Minister enim est baptismi tantum, non magister.
nec pendet efficacia ex verbis, Ego baptizo: vel Bap-
tizetur talis: sed ex institutione Iesu Christi. Quocirca
baptismus in tertia personâ collatus, iterationem neces-
sariam non postulat. Ut etiam in Concilio Florentino,
cujus supra mentio facta est, conclusum fuit. pag. 28.
Sciendum tamen est, formam in nostris Ecclesijs re-
ceptam, convenientiorem esse.

XXX.

Ad secundum ea, quæ supra thesi 18, dicta sunt,
sufficiant.

XXXI.

Ad tertium. Sive quis totum corpus aquis im-
mergat:

mergat: siue partem tantum, puta frontem, pectus
vel caput guttis aquæ conspergat, idq; vel semel vel ter,
in veritate Evangelij rectè ambulat. hæc enim adia-
phora sunt libertati Christianæ subjecta. Quocirca to-
tius corporis immersio, per se damnari non potest: sicut
neq; partis alicujus aspersio. In quâ licet aqua pectus
vel caput tantum abluat: virtus tamen baptismi,
quam ex institutione habet, ad totius hominis regene-
rationem valet. est enim hæc aqua vi ordinationis
Dei ita penetrans, ut ad ipsam quoq; animam intrin-
secus abluendam pervadat. Deinde Muschovita non
semper & necessario immergunt: sed etiam aquâ con-
spergunt, etsi rarius: conspersio enim minus sufficiens
judicatur. p. 136.

XXXII.

Ad quartum. Certum quidè est, eos in bap-
tismo ceremonias adhibere plurimas: sed non continuo in-
certum, cui rei opus regenerationis attribuunt, nempe
soli baptismi: clarè enim dicunt, eo tantum peccata de-
leri. pag. 256. Porro ex ceremonijs talibus nonnullæ
sunt utiles E. G. usus patrinoꝝ: adhibentur enim,
ut baptismi testes sint, pro salute infantis orent, & suo
tempore eum in pietate informant. p. 136. nonnullæ
superstitiosæ, quæ quia baptismi virtutem, quemadmo-
dum etiam Romanæ, obscurant, hominibus rectius in-
formatis, meritò tolluntur.

XXXIII.

8. Circumcisionem Veteris Testamenti, & juda-
ismum totum planè reiiciunt: imo in detestationem illi-
us nec quisquam Iudaorum, per uniuersum Rutheno-
rum Imperium admittetur, etsi a multis aureorum
millibus hoc consequi præsumeret.

XXXIV.

9. Sacramentum cœnæ Presbyteri, sub utraq; spe-
cie populo dant uniuerso. p. 29. 126. 136. & 257. Pane
utuntur fermentato: quia dicit Metropolitæ eorum
Iohannes, in Epist. ad Episcopum Romanum, Chri-
stus tali pane utebatur: nam tum non stabat (quod ne-
cessarium erat in agno paschali comedendo, ubi azymi
panis usus erat) sed accumbebat cum duodecim ad
mensam. Itaq; certum est ait, eum pane fermentato
usum fuisse. p. 23. Deinde calici paulum aqua tepi-
da admiscunt: quia dicunt ex latere Domini sanguis
profluxit & aqua, quam calidam fuisse credere fas
est p. 136. Præterea, panem diuisum in particulas
calici addunt, easq; cochleari communicantibus cum
vino exhibent. p. 29. Tandem pueros quoq; ad cœnam
Domini admittunt. p. 29.

XXXV.

Verùm scimus, in se ac per se, extra casum scan-
dali ad id quod esse pane azymo uti vel fermentato. qua-
re in re sua naturâ libera conscientias opinione necessi-
tatis

tatis prae gravare nemo debet. Insequentibus duobus
tutissimum est Iesu Christi filij Dei institutionem testa-
mentariam strictè observare, & modum administra-
tionis inde petere. De quarto nota est Apostoli regula.
1. Cor. 11. 28. Δοκιμαζέτω δὲ αὐτὸς ἑαυτὸν, καὶ ἔστω ἐκ τῆ ἀγρυ-
πνείας, καὶ ἐκ τῆ πίστεως ἠνέτω. Iam pueri usu rationis
destituti, se ipsos probare nequeunt: quare à cœna usu
meritò arcentur.

XXXVI.

10. Matrimonium ita Muschovita contrahunt,
ut quartum consanguinitatis gradum non attingant.
p. 177. Hoc nulli, nec sacro nec prophano interdicitur.
p. 152. Sponsalia in templo præsente Sacerdote publicè
celebrant, lecto Evangelio de nuptijs Cana in Gal. &
nonnullis psalmis p. 177. Similiter matrimonia publicè
fiunt. p. 25. Tertiam uxorem ducere, viro vix conce-
dunt. Quartam verò, nec concedunt, neq; etiam Chri-
stianum esse judicant. Divortia Episcopi sæpe permit-
tunt. Sed sacrè literè docent, vinculum conjugale in
morte esse solutum. Rom. 7. v. 1. 2. & 3. 1. Cor. 7. v. 39.
ut pio liberum sit ad alia transire vota. 1. Cor. 7. v. 2.
& 3. Heb. 13. v. 4. Deinde divortia ad certos casus
revocant. Matt 19. v. 9. 1. Cor. 7. v. 15.

XXXVII.

11. Inter cetera autem beneficia, quibus huma-
num genus cumulat DEVS, non postremum & hoc
esse testantur, quod Imperia Orbis conservat, quod cer-
tos

tos homines ordinat, qui Respublicas piarum & im-
piarum gentium administrat: ne omnis humana vi-
ta ratio & ordo pervertatur, & omnia plena sint tu-
multu & confusione. Itaq; omnes qui ad clarum Im-
periorum sedent honorandos asseverant: illos etiam,
qui à justitiâ & pietate recesserunt. p. 256. & 257.

XXXVIII.

12. Extremum iudicium credunt & expectant,
quo quidem nihil clarius, nihil illustrius & magnificen-
tius, nihil probis hominibus optatius, nihil improbis hor-
ribilius futurum opinantur: illud etiam addentes, eos
qui cum pietate & justitiâ vixerunt, definitum in cælo
locum habere, in quo summis bonis expleti, & Christo
gloriae communionem conjuncti, sempiterna lætitiâ, cum
immensa & inexplicabili voluptate perfruuntur. Im-
piis econtra, & illis qui falsas religiones coluerunt,
quiq; DEVM res humanas non curare existima-
verunt, procul à consortio & cœtu beatorum seclusis, æ-
ternas tenebras & gehennæ incendium paratum esse.
p. 257.

XXXIX.

Ultimò Romanam Ecclesiam, cæterarum omni-
um principatum obtinere superbe negant. p. 127. Con-
firmationem reiiciunt. p. 174. Purgatorium non agno-
scunt: sed unumquemq; dicunt, secundum opera post
mortem, locum designatum habere, ubi diem extremi judi-

judicij expectet. p. 30. 127. § 174. Cœmiteria non
consecrant. p. 30. § 175.

X L.

Hactenus de fidei articulis: pergamus tertio loco ad
Ecclesiam Muschoviticam regimen. Metropolitam & el
Principem sacrorum unum habent, videlicet Episcopum
Muschoviensem. Is dignitatis gradum olim accepit,
à Patriarcha Constantinopolitano. p. 256. Cui Ma-
gnus Dux quingentos aureos numos in eleemosynam,
quo vivere § Turcica servitutis finem aqua mente
expectare possit, adhuc quotannis numerat. p. 134.
Antea Metropolita, Episcoporum § totius ordinis
spiritualis consensu eligebatur: nunc verò solius Magni
Ducis, qui jus hoc sibi asservit, judicio constituitur.
p. 20. 133. § 172. Deinde Archiepiscopos duos, No-
vogardiensem, § Rostoviensem. Episcopos plures, vi-
delicet, Smolensem, Tverensem, Rezanensem, Susda-
lensem, Casanensem, Wologdensem, Columnensem §
Cortizensem: qui omnes Metropolita sunt subjecti.
Abbates seu Archimandritas paucos: Priores seu Igu-
menos plurimos, qui omnes hodie Principis arbitrio,
cui nemo resistere audeat, eliguntur. p. 20. 133. § 172.
Mittas Archiepiscopi, Episcopi § Abbates nigras §
rotundas ferunt. Solus Novogardiensis albambicor-
nem fert more Romano. Præterea baculum, in mo-
dum crucis formatum manu tenent p. 22. Priores
C ordi-

ordine sequuntur Sacerdotes & Diaconi, qui omnes
in conjugio vivunt. p. 20. § 172. Hos tandem Mo-
nachi & Eremita. p. 31.

XL I.

Deinde certa sunt diœceses, templa & parochia.
p. 133. § 139. Monasteria quoq̄, p. 32. § 135, ac Scho-
la, in quibus pueri bonis literis maxime vero sacris,
linguâ instituantur Rbutenica p. 140.

XL II.

Episcoporum juris dictioni subsum Clerici, Mo-
nachi, Moniales, Proscurnica, Uxores & filij Sacer-
dotum, vidua & obstetrices, ac Ministri monasterio-
rum, quiq̄ vestes Monachorum conficiunt & similes.
p. 33. Officium Episcoporum est, ordinare Sacerdo-
tes. p. 134, ac dissidia in religione componere. p. 133. Sa-
cerdotum ter in septimanâ sacra peragere. p. 21. § 135.
De Eremitis legitur, quod ad varias regiones, septen-
trionem versus & Orientem sitas, cum maximo vitæ
periculo eant, sine spe alicujus commodi, tantum ut eos,
qui DEUM non noverunt, ad Christum perdu-
cant. p. 31.

XL III.

Episcopi necessarios proventus habent ex prædijs,
alijsq̄ extraordinarijs accidentibus & beneficijs. Ar-
ces verò vel Civitates, & seculares administrationes
eis sunt adempta p. 172. Sacerdotes plerumq̄ ex con-
tribu-

tribuione Curialium sustinentur: assignanturq; eis domuncula cum agris & pratis, unde victum querunt. p. 21.

XLIV.

Hæc de Ecclesie regimine: sequitur ultimò de cultu divino. Primò diem dominicum servant. p. 135. Festa quoq; tum majora, ut Natalem Domini, Pascha, & Pentecosten: cujus feriâ secunda celebrant festum Trinitatis p. 140. & 173. tum minorâ, ut Maria Matris Domini, & aliorum Sanctorum. p. 30. & 134.

XLV.

Deinde sacra peragunt materno idiomate. p. 34. & 152. In Missâ extra chorum, Epistolam & Evangelium populo astanti recitant. p. 31. 34. & 173. post canticum Seraphicum Symbolum Nicænum decantant. p. 136. Homilias quoq; Ecclesie Doctorum linguâ vernacula publicè legunt. p. 127. 256. & 351.

XLVI.

Sed hîc in Muschovitâ duo reprehendi solent. prius, quod in templis omne tumultuariò faciant, sine mente & sensu: posterius, quod Concionatores non habeant. Sed ij qui res Muschoviticâs coràm cognoverunt, dicunt Epistolam & Evangelium, quo magis à populo astante percipiantur, extra chorum clara voce recitari p. 34. & 173. Itaq; id sine tumultu & confu-

fione fieri credibile est. Et si maxime aliquid tale, vel lingua volubilitate, vel consuetudinis vitio alicubi contingeret, id tamen in totam Muschoviticam Ecclesiam, sine certa causâ transferri non debet.

XLVII.

Porro, quod Concionatores nen habeant, ejus rei hæc afferunt rationes. Prima: quia rudes imperitorum animos, simplici potius doctrinâ, quam altissimis arcanorum interpretationibus, ad sanctiorem morum frugem evadere arbitrantur. p. 127. Secunda: dicunt se hoc modo varias hæreses, & diversas de fide opiniones effugere, quæ ex concionibus & subtilibus argumentis, sophisticisq; questionibus oriuntur. pag. 31. & 173. Tertia, quia sufficere putant, quæ à veteribus Doctoribus Græcis sunt tradita, & in propriam linguam, eam ob causam traducta studioseq; conquistata, quando è scripto publicè pronunciantur. p. 351.

XLVIII.

In Ecclesijs conveniunt frequentes. p. 139. Orationes prolixas & quotidianas ad Deum fundunt. Literati orationum libros, ab Ecclesiâ receptarum habent. p. 138. Communis oratio Muschovitarum est: Jesu Christe Fili Dei vivi, miserere nostri. p. 176. Dant decimas de omnibus rebus, in usum pauperum, pupillorum, infirmorum, senum, advenarum, & captivorum. p. 33. Dant Eleemosynas pro facultatum ratione,

trone, iuvant pauperes, & nudos vestiunt, ex manda-
to Christi. Matth. 25. v. 35. In Oper. p. 139.

XLIX.

Deniq; Apostolos magno loco habent, ut & alios
Sanctos, præsertim Nicolaum quondam in Lyciâ My-
ræ Episcopum, quem C. Ludothworetz, seu βαυματῆζον
appellant. p. 140. In horum veneratione videntur ni-
mis occupati: satis enim Sanctos veneratur, qui eo-
rum fidem & mores imitatur.

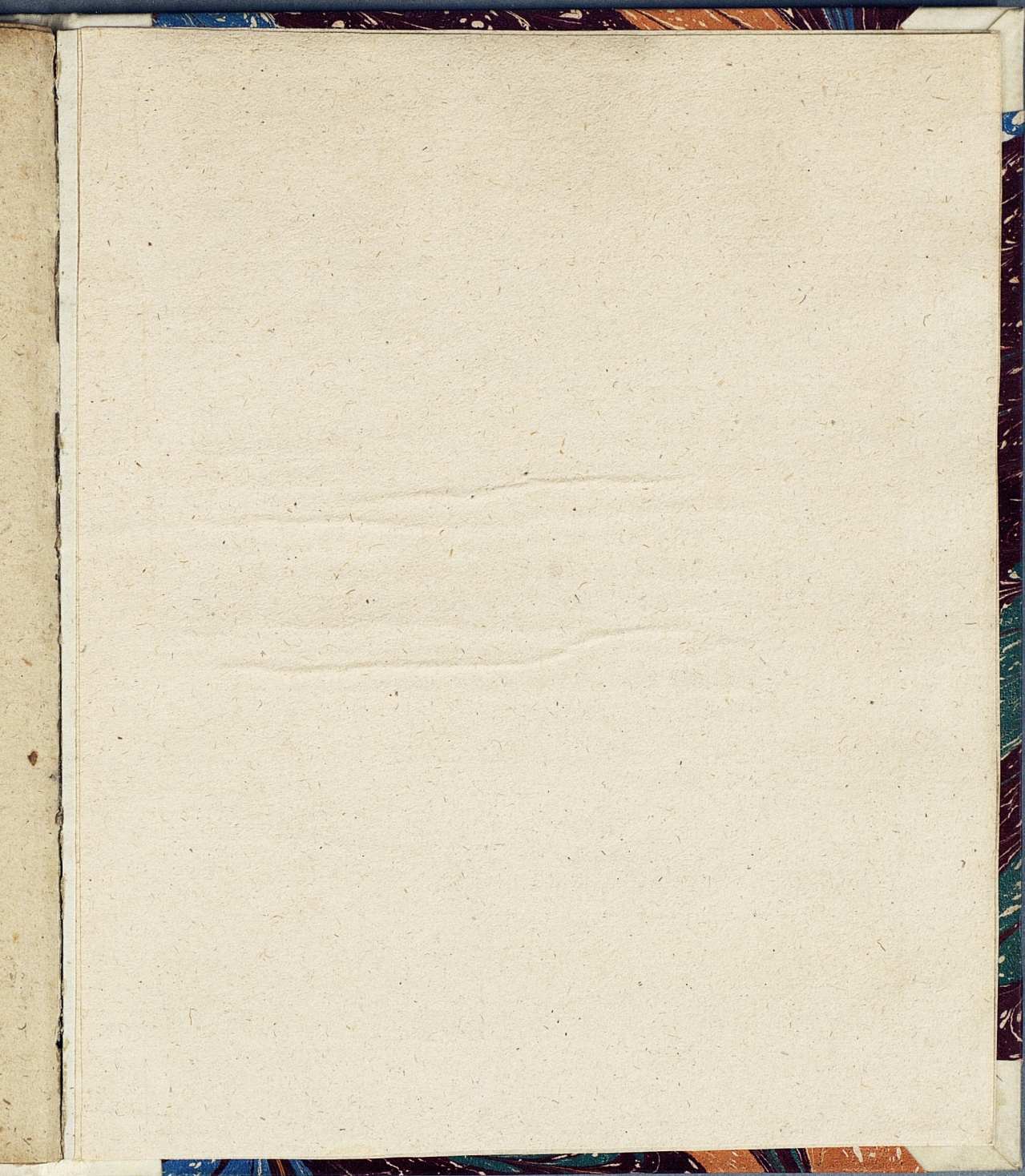
L.

Quæ quoniam ita se habent, sequitur religionem
Christianam, in hodiernum diem usq; in Muschoviâ
conseruatam esse: atq; ita Muschovitas esse Christia-
nos, quod erat demonstrandum. Idem etiam sine his,
ex literis Basilij Magni Ducis Muschovitarum, cir-
ca annum 1524. ad Clementem VII. Pontif. missis
quisq; facile colligere potest: in quibus ita scribit. Nos
sicuti hæcenus aduersus impios Christianæ religionis
hostes, impigrè constanterq; stetimus: ita in posterum
stare decrevimus. p. 121. Et ex Epistola eorum Me-
tropolitæ ad Episcopum Romanum, quæ ita habet.
Mirari satis non possum, quis Diabolorum tam ma-
lus, ac invidus, tam veritati inimicus, ac mutua be-
nevolentia aduersarius fuerit: qui fraternam nostram
caritatem, à tota Christiana congregatione alienavit,
dicens nos non esse Christianos. p. 22. Item ex ijs quæ

Lutherus Tom. 7. Witt. p. 223. & Philippus Nicolai
Tom. 1. Oper. Germ p. 3. & seq. in eandem sententi-
am scripta reliquerunt. Interim Muschovitas suos
habere errores, non diffitemur, quos partim supra atti-
gimus, partim etiam brevitatis causâ omisimus. O-
utinam eis aliquando, renascentis Evangelij lucem
propius aspicere liceat: ita sine dubio abjectis errorum
flexibus, recto pede ut veritati Evangelij congruit, in-
cedent. Hæc sunt, quæ in nomine sanctæ Trinitatis,
veritatis gratiâ proponere volumus. Ea adoranda
Trinitas, nomen suum in gentibus gloriosum faciat,
per Iesum Christum Dominum nostrum.

A M E N.

www.books2ebooks.eu